

การถอดบทเรียนทักษะชีวิตของนิสิตจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รายวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร The Lessons Learned using the Life Skills of Students in Instructional Process in the Photography Technology Course at Faculty of Education, Naresuan University

รุจโรจน์ แก้วอุไร¹, นิกอร์ จันภิลม², ศตพล กัลยา¹, ศศิธร นาม่วงอ่อน¹, ศุภสิทธิ์ เต็งคิ้ว¹, และ อพัชชา ช้างขวัญยืน¹
Rujroad Kaewurai¹, Nikorn Janpilom², Satapol Kunlaya¹, Sasithorn Namoungon¹, Supasit Tengkeew¹, and Apatcha Changkwanyuen¹

¹ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
¹Department of Educational Technology and Communications, Faculty of Education, Naresuan University

²วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี แพร่
²Boromarajonani College of Nursing, Phrae

*ติดต่อผู้เขียน rujroadk@gmail.com

ส่งบทความ 25 กันยายน 2561 | แก้ไข 29 มีนาคม 2562 | ตอรับ 10 เมษายน 2562 | เผยแพร่ 22 กรกฎาคม 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อถอดบทเรียนการใช้ทักษะชีวิตของนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพ ซึ่งออกแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตให้กับนิสิตผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย กิจกรรมการบริหารจัดการการจัดนิทรรศการภาพถ่ายและการประกวดถ่ายภาพ รายวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพ โดยให้นิสิตดำเนินการภายใต้การบริหารจัดการใช้ทักษะชีวิตของนิสิตเอง ได้แก่ 1) ทักษะการร่วมมือร่วมใจ 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์และ 3) ทักษะการติดต่อสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพ และนิสิตที่ร่วมจัดกิจกรรมนิทรรศการและการประกวดถ่ายภาพ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 70 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตพฤติกรรม ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัยและรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดเก็บอย่างเป็นระบบ จากนั้นจึงนำมาถอดบทเรียน

ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ 1) การเลือกหัวข้อการจัดกิจกรรม 2) การวางแผนโครง 3) การประชุมวางแผนการดำเนินงาน 4) การลงมือปฏิบัติ 5) การติดตามความก้าวหน้าของงาน การวิเคราะห์ข้อมูล และการแก้ไขปัญหา 6) การดำเนินกิจกรรมและการนำเสนอผลงาน 7) การสรุปผลการดำเนินงานโครงการ ซึ่งจะเห็นได้ว่ากิจกรรมการเรียนการสอนช่วยให้นิสิตได้พัฒนาทักษะชีวิตในทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ ประกอบด้วย 1) ทักษะการร่วมมือร่วมใจ (collaboration) เป็นทักษะที่นิสิตมีการเรียนรู้ในการทำงานเป็นทีม ซึ่งนิสิตต้องใช้ทักษะการร่วมมือร่วมใจทั้งกับเพื่อนในกลุ่มและเพื่อนนอกสาขาวิชาในการจัดกิจกรรม เนื่องจากนิสิตทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มจึงต้องมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์ (critical thinking) นิสิตได้พัฒนาการคิดวิเคราะห์ จากการได้รับมอบหมายกิจกรรม ซึ่งลักษณะการดำเนินการประสานงานจะต้องมีการคิดวิเคราะห์การตัดสินใจในปัญหาและวิธีแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่น 3) ทักษะการติดต่อสื่อสาร (communication) นิสิตได้มีการใช้ทักษะในการสื่อสารในส่วนของ การแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อให้แผนการดำเนินงานมีความเหมาะสมเป็นไปตามที่ตกลงกัน ซึ่งนิสิตมีการสื่อสารกับสมาชิกในกลุ่มโดยมีการประชุมกลุ่ม และมีการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล เข้ามาดำเนินการในการสื่อสาร

คำสำคัญ: การถอดบทเรียน, ทักษะชีวิต, กิจกรรมการเรียนการสอน

Abstract

This research aimed to draw lessons learned to use the life skills of students in the project-based learning in the Photography Technology Course. Instructional design to promote life skills for students through activities. That was included activities, management, photography exhibition and photography contest. Students management life skills included 3c Life Skills 1) Collaboration 2) Critical thinking and 3) Communication. The sample group used in this study consisted of 70 undergraduate students registered in the Photography Technology Course and students who join activities and exhibition photography contest of the 2017 academic year selected by purposive sampling. This research used data analysis techniques by analytic induction and data collected from the interviews were collect systematically. The data were transcribed from tape record. (Transcription of data)

The results, Instruction in the Photography Technology Course which included 1) Choosing the topic, 2) Layout of the project, 3) Planning, 4) Act, 5) Tracking project tasks, data analysis and solution 6) Presentation 7) Conclusion. Learning Activities enable students to developed life skills at all stages of experiential learning which included 1) Collaboration, the skills that students have to learn in team work. Students need to use collaboration skills with friends in the group and the other because working together can improve their collaboration skills.project activities. 2) Critical thinking, the students have to develop analytical thinking for assignment of activities. Coordination, making the decision and problem solving must be analytical thinking that coordinates smoothly. 3) Communication, the students use communication skills in the context of their opinions and listen to the opinions of others in order for the plan to work properly as agreed, it can lead to smooth implementation.

Keywords: lessons learned, life skills, instructional process

■ บทนำ

การพัฒนาชีวิตในศตวรรษที่ 21 หรือการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แตกต่างจากการจัดการการเรียนรู้ในอดีตที่นิสิตต้องอาศัยการศึกษาโดยการถ่ายทอดวิชาการจากประสบการณ์ของผู้สอนหรือจากการอ่านหนังสือหรือตำราของนิสิต การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาแบบไร้ขีดจำกัด นิสิตสามารถค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย บทบาทความเป็นครูเปลี่ยนจากผู้สอนมาเป็นโค้ชที่จำเป็นต้องมีวิธีการที่สามารถฝึกฝนให้นิสิตเกิดทักษะการเรียนรู้รอบด้าน สามารถบูรณาการความรู้ต่าง ๆ ที่มีให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้โดยใช้สติปัญญา สามารถดำรงอยู่ภายในโลกความเป็นจริงได้อย่างปกติสุข (Panich, 2013) ซึ่งการเรียนรู้นอกห้องเรียนนั้นยังเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่ามากในการขยายขอบข่ายของความคิด ความรู้และเพิ่มพูนทักษะของนิสิต นับเป็นกิจกรรมที่ช่วยผสมผสานการเรียนการสอนในห้องเรียนให้ได้ผลสมบูรณ์ขึ้นอย่างแท้จริง (Philip, 1976) สิ่งสำคัญในการพัฒนาทักษะชีวิตของนิสิตตามกรอบแนวคิดในศตวรรษที่ 21 เกี่ยวกับทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมที่ประกอบด้วย การคิดเชิงวิพากษ์ และการแก้ปัญหา (critical thinking) ทักษะการสื่อสาร (communication) ทักษะการทำงานร่วมกัน (collaboration) และทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ (creativity) (Partnership for 21st Century Learning, 2014) ซึ่งทักษะเหล่านี้มีความสำคัญในการใช้ชีวิตและทำงานในศตวรรษที่ 21

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพเน้นการพัฒนาชีวิตผ่านโครงการ (project-based learning) ซึ่งการเรียนรู้แบบโครงการเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะด้านกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล เป็นการเรียนรู้ที่ใช้การคิดอย่างเป็นระบบด้วยตนเอง ภายใต้การแนะนำและคำปรึกษาของผู้สอน นิสิตที่เรียนด้วยกระบวนการนี้จะมีแรงจูงใจในการแก้ไขปัญหาสูง เชื่อมโยงความรู้กับโลกความเป็นจริง จากการลงมือปฏิบัติ และค้นคว้าด้วยตนเอง นิสิตจะสามารถบูรณาการความรู้

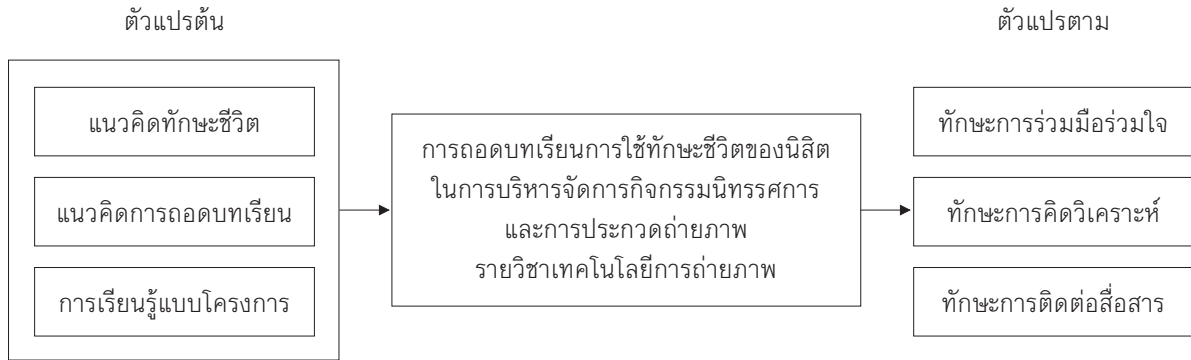
และทักษะในการแก้ปัญหาสรุปข้อค้นพบ สร้างความรู้ใหม่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ (ลัดดา ภูเกียรติ, 2552) ซึ่งรายวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพยังสอดแทรกทักษะชีวิตและกิจกรรม โดยการออกแบบการเรียนการสอนนั้นผู้สอนได้จัดกิจกรรมในการพานิสิตออกไปฝึกปฏิบัติการถ่ายภาพ ฝึกให้นิสิตทำงานเป็นทีม แบ่งฝ่ายการทำงาน การจัดการ การติดต่อประสานงาน และการจัดหารายได้ เป็นต้น จากแนวคิดนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบให้นิสิตมีการประเมินผลการเรียนในลักษณะของการประเมินผลเชิงตามสภาพจริง ผู้วิจัยและคณะได้นำผลการเรียนของนิสิตมาออกแบบให้นิสิตจัดนำเสนอผลงานในรูปแบบของนิทรรศการเพื่อนำเสนอเผยแพร่สู่สาธารณชน นอกจากนี้ยังให้นิสิตได้ฝึกในเรื่องของการประเมินผลจากการที่ได้รับประสบการณ์ตรงในการประกวดการถ่ายภาพ โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในเรื่องของการถ่ายภาพมืออาชีพจากหลากหลายสาขาวิชา คือ อาจารย์ทางด้านศิลปะ อาจารย์ทางด้านนิเทศศาสตร์ และอาจารย์ทางด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาเข้ามาเป็นผู้ประเมินกิจกรรมภาพถ่าย ซึ่งในการออกแบบกิจกรรมนั้น นิสิตจะเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานจัดนิทรรศการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างทีม การนำเสนอผลงาน เป็นต้น ซึ่งนิสิตจะสามารถพัฒนาทักษะชีวิตในการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการวางแผนการทำงาน ภาวะผู้นำผู้ตาม ทักษะการสื่อสารในการประสานงาน การทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหาและในโจทย์กิจกรรมจะมีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย เช่น การหาเงินทุนรายได้ การติดต่อประสานงานกับหน่วยงาน การทบทวนเพื่อเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาเป็นผู้ประเมิน รวมทั้งการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจการถอดบทเรียนการดำเนินโครงการจัดนิทรรศการประกวดการถ่ายภาพในเชิงลึก และการออกแบบการเรียนรู้นี้จะเป็นการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อส่งเสริมให้นิสิตเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงตามสภาพจริง

■ วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อถอดบทเรียนการใช้ทักษะชีวิตด้านการร่วมมือร่วมใจ ด้านการคิดวิเคราะห์ และด้านการติดต่อสื่อสารของนิสิต

■ กรอบแนวคิดการวิจัย

■ วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

แหล่งข้อมูล ได้แก่ นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา เทคโนโลยีการถ่ายภาพ และนิสิตที่ร่วมจัดกิจกรรมนันทนาการ และการประกวดถ่ายภาพ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 70 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบ สังเกตพฤติกรรม การสร้างแบบสัมภาษณ์การถอดบทเรียน การใช้ทักษะชีวิตในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของ นิสิตรายวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพ มีขั้นตอนการสร้างและ หาประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการ แนวคิดและวิธีการ สร้างแบบสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อเป็น แนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2. สร้างแบบสัมภาษณ์การถอดบทเรียน การใช้ทักษะ ชีวิตในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของนิสิต รายวิชา เทคโนโลยีการถ่ายภาพ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านทักษะ การร่วมมือร่วมใจ 2) ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ และ 3) ด้าน ทักษะการสื่อสาร ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

3. นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบ ความถูกต้อง โดยเฉพาะประเด็นข้อคำถามที่สอดคล้อง กับขอบเขตของการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยจำแนกดังนี้ อาจารย์ด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 ท่าน และอาจารย์ด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

ในการบริหารจัดการกิจกรรมนันทนาการและการประกวด ถ่ายภาพ รายวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพ

จำนวน 2 ท่าน และปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความ สอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ 0.83

4. นำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับแหล่ง ข้อมูล

การสร้างแบบสังเกตการจัดนิทรรศการสำหรับนิสิต มีขั้นตอนการสร้างและหาประสิทธิภาพ ดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด และ วิธีการสร้างแบบสังเกตการจัดนิทรรศการตามวัตถุประสงค์ ของการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสังเกตการ จัดนิทรรศการ

4.2 สร้างแบบสังเกตการจัดนิทรรศการสำหรับนิสิต ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านทักษะการร่วมมือร่วมใจ 2) ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ และ 3) ด้านทักษะการสื่อสาร ซึ่งเป็นการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

4.3 นำแบบสังเกตการจัดนิทรรศการไปให้ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบความถูกต้อง โดยเฉพาะ ประเด็นข้อคำถามที่สอดคล้องกับขอบเขตของการวิจัยและ วัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยจำแนกดังนี้ อาจารย์ด้าน หลักสูตรและการสอน จำนวน 1 ท่าน และอาจารย์ด้าน เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 2 ท่าน และปรับปรุง ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ วัตถุประสงค์ 0.80

4.4 นำแบบสังเกตการจัดนิทรรศการที่สมบูรณ์ไปใช้ ในการเก็บข้อมูลกับแหล่งข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักการ แนวคิด และวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตการจัดนิทรรศการตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. ดำเนินการสังเกตพฤติกรรมของนิสิตระหว่างการจัดนิทรรศการโดยใช้แบบสังเกตการจัดนิทรรศการ ซึ่งประกอบด้วยทักษะ 3 ด้าน คือ 1) ด้านทักษะการร่วมมือร่วมใจ 2) ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ และ 3) ด้านทักษะการสื่อสาร
3. ดำเนินการสัมภาษณ์นิสิต โดยใช้แบบสัมภาษณ์การถอดบทเรียน โดยสัมภาษณ์จากตัวแทนของแต่ละฝ่ายที่ได้จากการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของนิสิตที่จัดนิทรรศการ โดยใช้คำถามปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถพูดคุยเรื่องต่างๆ ได้อย่างอิสระ และมีการจดบันทึกในประเด็นสำคัญ
4. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต และการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ตารางการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็น

ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

5. นำเสนอผลการวิจัยในลักษณะเชิงพรรณนา

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้จะใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (analytic induction) หลังจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดเก็บอย่างเป็นระบบ จากนั้นจึงนำมาถอดเทปอย่างละเอียดแบบคำต่อคำ (transcription of data) และผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยทำการศึกษาข้อมูลเหล่านั้นอย่างละเอียด จับใจความหลัก จัดกลุ่มข้อมูลแต่ละประเภท และนำผลจากการสังเกตการจัดนิทรรศการมาวิเคราะห์ข้อมูลพิจารณาเชื่อมโยงความเหมือนและแตกต่างแล้วจึงนำเสนอข้อค้นพบทั้งหมดในรูปแบบความเรียง ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้ตารางในการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลการถอดบทเรียนทักษะชีวิตของนิสิตจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รายวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

หัวข้อ	ประธาน	หัวหน้างาน	สรุปประเด็น
ด้านทักษะการทำงานร่วมกัน			
1. การทำงานร่วมกัน	“คำพูด”	“คำพูด”	สรุปประเด็นโดยผู้วิจัย
2. การมีเป้าหมายเดียวกันในการทำงาน	“คำพูด”	“คำพูด”	สรุปประเด็นโดยผู้วิจัย
3. การยอมรับความคิดเห็นร่วมกัน	“คำพูด”	“คำพูด”	สรุปประเด็นโดยผู้วิจัย
4. การวางแผนการทำงานร่วมกัน	“คำพูด”	“คำพูด”	สรุปประเด็นโดยผู้วิจัย
5. การสร้างและพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงร่วมกัน	“คำพูด”	“คำพูด”	สรุปประเด็นโดยผู้วิจัย
ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์			
1. การวิเคราะห์ข้อมูล	“คำพูด”	“คำพูด”	สรุปประเด็นโดยผู้วิจัย
2. การประเมินสภาพปัญหา	“คำพูด”	“คำพูด”	สรุปประเด็นโดยผู้วิจัย
3. การแก้ไขปัญหา	“คำพูด”	“คำพูด”	สรุปประเด็นโดยผู้วิจัย
4. การปรับปรุงและค้นแนวทางให้ดีขึ้น	“คำพูด”	“คำพูด”	สรุปประเด็นโดยผู้วิจัย
5. การสร้างและพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงร่วมกัน	“คำพูด”	“คำพูด”	สรุปประเด็นโดยผู้วิจัย
ด้านทักษะการติดต่อสื่อสาร			
1. การทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน	“คำพูด”	“คำพูด”	สรุปประเด็นโดยผู้วิจัย
2. ช่องทางการสื่อสาร	“คำพูด”	“คำพูด”	สรุปประเด็นโดยผู้วิจัย
3. ศิลปะและเทคนิคการสื่อสาร	“คำพูด”	“คำพูด”	สรุปประเด็นโดยผู้วิจัย

■ ผลการวิจัย

ผลการใช้ประสบการณ์และทักษะชีวิตในการบริหารจัดการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาถ่ายภาพ ในโครงการ “ให้ภาพเล่าเรื่อง” ของนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพ และนิสิตที่ร่วมจัดกิจกรรมนิทรรศการและการประกวดถ่ายภาพในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ประกอบด้วย 1) นิสิตสาขาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 19 คน 2) นิสิตสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 35 คน และ 3) นิสิต

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 16 คน จากการสังเกต และการสัมภาษณ์กระบวนการทำงานของนิสิตตั้งแต่ได้รับมอบหมายโครงการ มีการประชุมวางแผน การติดต่อประสานงาน การจัดเตรียม การดำเนินกิจกรรม การสรุปโครงการ คณะผู้วิจัยได้มีการสัมภาษณ์ของผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน หัวหน้าฝ่ายด้านต่าง ๆ และคณะกรรมการทีมฝ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินงานจัดกิจกรรมนิทรรศการและการประกวดการถ่ายภาพในครั้งนี้ สรุปผลตามตารางดังนี้

ตารางที่ 2 การสังเคราะห์ข้อมูลทักษะการร่วมมือร่วมใจ (collaboration) การใช้ทักษะชีวิตของนิสิตจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

ประเด็น	การดำเนินการ
1. การร่วมกันทำงาน	<ul style="list-style-type: none"> - มีการวางแผนการทำงานเป็นทีม โดยการเลือกประธาน เพื่อทำหน้าที่ในการเริ่มต้นการดำเนินงาน - มีกระบวนการการเลือกผู้นำโดยการสังเกตจากพฤติกรรม บุคลิกภาพ และศักยภาพ ตลอดระยะเวลา 1 ปีที่เรียนด้วยกันในกลุ่ม เพื่อเป็นผู้นำในการตัดสินใจดำเนินการในกิจกรรมโครงการ - ผู้นำใช้ข้อมูลพื้นฐานในด้านของบุคลิกภาพ ความสามารถ ความถนัดและศักยภาพของการทำกิจกรรมตามฝ่ายต่าง ๆ ในการจัดกลุ่มสมาชิกตามฝ่ายต่าง ๆ และให้สมาชิกได้ตัดสินใจและเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม (ประธาน: " ศึกษาทีม โดยการศึกษาข้อมูลจากอาจารย์และรุ่นพี่ที่เคยจัดนิทรรศการเมื่อปีที่แล้ว ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานบางส่วน การจัดคน ในการทำงานนั้นได้รับคำแนะนำมาจากอาจารย์และรุ่นพี่เรื่องของฝ่าย โดยมองว่าคน ๆ นี้สามารถทำงานฝ่ายนี้ได้หรือไม่ แล้วถามความคิดเห็นของสมาชิก ซึ่งมีแค่ 1-2 คนที่ขอย้ายฝ่ายจากการแบ่งของน้อง ก็ได้ทำการแบ่งฝ่ายเรียบร้อยแล้ว")
2. การมีเป้าหมายเดียวกันในการทำงาน	<ul style="list-style-type: none"> - มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของงาน <i>ประธาน</i> ทำหน้าที่ดูแลกิจกรรมและหน้าที่ที่มอบให้ฝ่ายต่าง ๆ เป็นสื่อกลางในการติดต่อระหว่างกลุ่มสมาชิก และติดตามความคืบหน้าการทำงานของฝ่ายต่าง ๆ <i>รองประธาน</i> ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยประธานในการจัดการบริหารการจัดกิจกรรมการจัดนิทรรศการภาพถ่าย <i>เลขานุการ</i> ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยประธานและจัดบันทึกความคืบหน้าการทำงานของฝ่ายต่าง ๆ <i>เหรียญญิก</i> ทำหน้าที่ขอทุนสนับสนุนจากร้านถ่ายภาพในจังหวัดพิษณุโลก <i>ฝ่ายวิชาการ</i> ทำหน้าที่ ติดต่อและจัดการเรื่องเอกสารทางราชการต่าง ๆ <i>ฝ่ายสถานที่</i> ทำหน้าที่ ติดต่อผู้จัดการงานกิจกรรม (organizer) ออกแบบและจัดสถานที่ <i>ฝ่ายประชาสัมพันธ์</i> ทำหน้าที่จัดทำโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์และวิดีโอประชาสัมพันธ์งาน <i>ฝ่ายโซเชียลมีเดีย</i> ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบงานเกี่ยวกับการให้ติดตั้งโซเชียลมีเดีย งานด้านกราฟิก และเก็บภาพเบื้องหลังการทำงาน โดยแต่ละฝ่ายจะมีทีมงานและมีการประเมินผล

ตารางที่ 2 การสังเคราะห์ข้อมูลทักษะการร่วมมือร่วมมือใจ (collaboration) การใช้ทักษะชีวิตของนิสิตจากการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนรายวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร (ต่อ)

ประเด็น	การดำเนินการ
3. การยอมรับความคิดเห็น	<ul style="list-style-type: none"> - ประชุมวางแผนในทีมของหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ โดยประธานเป็นผู้ดำเนินการประชุม โดยมีอาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาเป็นที่ปรึกษา และมีการติดตามงาน และสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานและความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ ตามตารางนัดหมาย - ประชุมรายงานความก้าวหน้าและข้อเสนอแนะของสมาชิกฝ่ายต่าง ๆ และเสียงสะท้อนจากสมาชิกทีมงานที่ปฏิบัติ เพื่อให้เข้าใจตรงกัน - มีการประชุมวางแผนและรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก เมื่อพบปัญหาอุปสรรค มีการนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการชุดใหญ่ตามลำดับ
4. การวางแผนการทำงานร่วมกัน	<ul style="list-style-type: none"> - มีการวางแผนการทำงานร่วมกันทุกฝ่าย มีการรายงานความก้าวหน้าตามขั้นตอนของแต่ละฝ่ายเป็นระยะ ๆ เพื่อติดตามและวางแผนการทำงานร่วมกันและการช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางแผนงานไว้
5. การสร้างและพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงร่วมกัน	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่อพบปัญหาหรืออุปสรรค มีการวางแผนร่วมกัน มีการประชุมในกรณีเร่งด่วนประธานจะเป็นผู้ดำเนินการเข้าไปช่วยในการแก้ไขปัญหาพร้อมกับฝ่ายต่าง ๆ โดยตรง และปัญหาที่ต้องให้สมาชิกในชั้นเรียนรับทราบและช่วยกันแก้ไข จะมีการประชาสัมพันธ์ตามช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้รับทราบปัญหา และแนวทางข้อตกลงในการแก้ไขร่วมกัน

ตารางที่ 3 การสังเคราะห์ข้อมูลทักษะการคิดวิเคราะห์ (critical thinking) การใช้ทักษะชีวิตของนิสิตจากการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนรายวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประเด็น	การดำเนินการ
1. การวิเคราะห์ข้อมูล	<ul style="list-style-type: none"> - ประธานเลือกทีมงานโดยจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกในชั้นเรียนในด้านของลักษณะของเพื่อนร่วมชั้นเรียนแต่ละคน โดยดูจากพฤติกรรม ความสามารถที่แสดงออกที่ผ่านมา เพื่อนำมาวิเคราะห์ลักษณะ บุคลิกภาพ ความถนัดและความสามารถ นำมาจัดกลุ่มในการแบ่งความรับผิดชอบงานเพื่อให้งานโครงการดำเนินงานได้อย่างราบรื่น โดยให้เพื่อนแต่ละคนที่ได้จัดแบ่งกลุ่มให้ตามลักษณะของความถนัดจากพฤติกรรมที่เคยแสดงออกในระหว่างการเรียนในชั้นเรียนที่ผ่านมา และความสามารถส่วนตัว
2. การประเมินสภาพปัญหา	<ul style="list-style-type: none"> - ช่วยกันวิเคราะห์สภาพปัญหาของแต่ละฝ่ายเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหา ประธานโครงการจะเป็นผู้ติดตามและประเมินสภาพปัญหานั้นอยู่ตลอดเวลาจนสามารถแก้ไขได้ ซึ่งบางปัญหามีการสะท้อนให้สมาชิกทั้ง 3 สาขา ทราบโดยการลงแจ้งปัญหาผ่านช่องทางไลน์ (Line) เพื่อให้ทุกคนได้รับรู้และทราบวิธีการและแนวทางแก้ไข ประธานโครงการติดตามความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ ในกลุ่มของคณะทำงาน การดำเนินงานที่มีอุปสรรคส่งผลให้งานดำเนินไม่ราบรื่น
3. การแก้ไขปัญหา	<ul style="list-style-type: none"> - ประธานสะท้อนทุกปัญหาให้สมาชิกทั้ง 3 สาขา ได้รับทราบผ่านช่องทางไลน์ (Line) เพื่อให้ทุกคนได้รับรู้และทราบวิธีการและแนวทางแก้ไข มีการติดตามความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ ในกลุ่มของคณะทำงาน การดำเนินงานที่มีอุปสรรคส่งผลให้งานดำเนินไม่ราบรื่น

ตารางที่ 3 การสังเคราะห์ข้อมูลทักษะการคิดวิเคราะห์ (critical thinking) การใช้ทักษะชีวิตของนิสิตจากการจัดกิจกรรม
 การเรียนการสอนรายวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ (ต่อ)

ประเด็น	การดำเนินการ
4. การปรับปรุงและค้นแนวทางให้ดีขึ้น	- นิสิตได้เรียนรู้การแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ตามบริบทของความสามารถและศักยภาพของนิสิตที่สามารถทำได้ โดยมีอาจารย์ผู้ประสานรายวิชาและอาจารย์ผู้สอนคอยเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำ
5. การสร้างและพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงร่วมกัน	- ทำให้นิสิตเกิดความมั่นใจและกล้าตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม และแก้ไขปัญหาได้อย่างดีจนทำให้ผลงานการจัดกิจกรรมออกมาประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าชื่นชมของผู้ร่วมกิจกรรม

ตารางที่ 4 การสังเคราะห์ข้อมูลทักษะการติดต่อสื่อสาร (communication) การใช้ทักษะชีวิตของนิสิตจากการจัดกิจกรรม
 การเรียนการสอนรายวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

ประเด็น	การดำเนินการ
1. การทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน	- นิสิตต่างสาขาที่มีความจำเป็นต้องทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในการทำงานเป็นทีมเพื่อการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน การสื่อสารจึงมีส่วนสำคัญในการสร้างความเข้าใจอย่างมาก ซึ่งจากการวิเคราะห์ลักษณะของพฤติกรรม ช่วงวัยของการรับรู้ สังคมของนิสิต และเครื่องมือที่สะดวกให้เป็นช่องทางการสื่อสาร พบว่า การสื่อสารทางเครือข่าย ไลน์ (Line) เฟซบุ๊ก (Facebook) ให้นิสิตที่เรียนในรายวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพ ได้รับทราบข้อมูลนั้น กลุ่มของคณะทำงานจึงมีการประชุม ปรึกษาร่วมกัน อย่างน้อย 2 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง เพื่อให้การดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้และติดตามรับทราบข้อมูลในกลุ่มย่อยของช่องทางการสื่อสารดังกล่าว มีการสื่อสารและทำความเข้าใจในลักษณะการดำเนินงานผ่านช่องทางนี้ตลอด โดยมีหัวหน้าทีมของแต่ละกลุ่มตามลำดับขั้นเป็นผู้สรุปและสั่งดำเนินการตามมติที่ประชุม
2. ช่องทางการสื่อสาร	
2.1 ไลน์ (Line)	- การใช้งานไลน์เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร มี 2 ระดับ คือ 1. กลุ่มไลน์ย่อยตามลักษณะของสมาชิกในฝ่ายต่างๆ เพื่อให้ทำงานได้ง่ายขึ้นมีการสื่อสารกันในฝ่าย 2. กลุ่มไลน์ของหัวหน้าแต่ละฝ่ายคณะกรรมการชุดใหญ่ที่ต้องมีการรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงาน การเตรียมงานในแต่ละครั้งที่มีความก้าวหน้าให้ทราบในกลุ่มนี้ ซึ่งเป็นช่องทางในการติดตามงาน การประสานงาน และการสร้างความเข้าใจในทีมงาน
2.2 เฟซบุ๊ก (Facebook)	- สร้างกลุ่มนิสิตที่ลงทะเบียนในรายวิชาเทคโนโลยีและการถ่ายภาพเพื่อใช้เป็นช่องทางในการส่งข้อความ การส่งเอกสาร ภาพความก้าวหน้าของกิจกรรมฝ่ายต่างๆ เพื่อให้สมาชิกทราบมีการดำเนินการสื่อสารภาพของกิจกรรมภาพรวมเพื่อให้นิสิตทุกคนได้รับทราบและปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน
2.3 การสื่อสารแบบเผชิญหน้า (face to face)	- จัดประชุมติดตามความก้าวหน้าของงานตามตารางนัดหมายที่กำหนดไว้ ร่วมกับการเชิญอาจารย์ที่ปรึกษาเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อเสนอแนะ โดยประธานจะเป็นผู้ดำเนินการให้หัวหน้าฝ่ายแต่ละฝ่ายได้รายงานความก้าวหน้าของงานที่ดำเนินการไป และในกรณีที่มีปัญหา จะมีการช่วยกันหาแนวทางในการแก้ไขตามลำดับ

ตารางที่ 4 การสังเคราะห์ข้อมูลทักษะการติดต่อสื่อสาร (communication) การใช้ทักษะชีวิตของนิสิตจากการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนรายวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร (ต่อ)

ประเด็น	การดำเนินการ
3. ศิลปะและเทคนิคการสื่อสาร	- มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์และทำความเข้าใจร่วมกัน อีกทั้งมีการกล่าวชื่นชมในช่องทางไลน์ (Line) หรือเฟซบุ๊ก (Facebook) ทั้งข้อความและรูปสัญลักษณ์เพื่อให้อีกฝ่ายซึ่งกันและกัน โดยประธานสื่อสารในกิจกรรมแต่ละครั้งที่มีการทำงานประสบผลสำเร็จหรือมีความก้าวหน้า ส่วนบางงานที่พบปัญหาหรืออุปสรรค ประธาน หัวหน้าทีมกล่าวให้กำลังใจซึ่งกันและกันเสมอ

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากการวิจัย

นิสิตได้สะท้อนให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารแบบเผชิญหน้ากันยังสามารถทำงานและคุยกันมากกว่าการคุยในเฟซบุ๊ก ซึ่งในเฟซบุ๊กนั้นไม่สะดวกในการสื่อสารแต่ถ้าการอัปเดตข้อมูลงาน และทำให้คนสนใจและทราบข้อมูลได้ง่ายเท่านั้น และการโทรศัพท์หากันเลยน่าจะดีกว่าการสื่อสารผ่านตัวหนังสือ และมีการพูดคุยกันน่าจะดีกว่าเพราะถ้าอ่านตัวหนังสือในเฟซบุ๊กอย่างเดียว หลายคนอาจจะเกิดความไม่เข้าใจ จากการดำเนินงานดังกล่าวได้ข้อสรุปว่า ช่องทางการสื่อสารไลน์ เฟซบุ๊ก และช่องทางการสื่อสารอื่นๆ ทางโลกสังคมออนไลน์ยังไม่เหมาะสมในการสร้างความเข้าใจในลักษณะของการทำงานที่ต้องมีการประสานและติดตามข่าวสารข้อมูลเพื่อสร้างความเข้าใจในการทำงานเป็นทีม ซึ่งการนัดหมายการประชุมปรึกษากันสามารถสร้างความเข้าใจในการสื่อสารและสามารถทำให้ผลการดำเนินงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายดีกว่า

■ สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ 1) การเลือกหัวข้อของการจัดกิจกรรม โดยผู้สอนอธิบายหลักการสำคัญของเนื้อหาวิชา และให้นิสิตกำหนดหัวข้อที่สนใจเพื่อการทำโครงการ 2) การวางแผนโครงร่าง นิสิตกำหนดกรอบการทำโครงการ 3) นิสิตมีการประชุมวางแผนการดำเนินงาน 4) การลงมือปฏิบัติ นิสิตดำเนินงานตามแผนงานและขั้นตอนที่ได้มีการจัดเตรียมกำหนดไว้ 5) การติดตามความก้าวหน้าของงาน การวิเคราะห์ข้อมูล และการแก้ไขปัญหา 6) การดำเนินกิจกรรมและการนำเสนอผลงานตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ 7) การสรุปผลการดำเนินงานโครงการ ซึ่งนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพ และนิสิตที่ร่วมจัดกิจกรรมนิทรรศการและการประกวดถ่ายภาพ ในภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2560 ประกอบด้วย 1) นิสิตสาขาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 2) นิสิตสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 และ 3) นิสิตคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 70 คน มีการใช้ทักษะชีวิต 3c ในการจัดกิจกรรม ดังนี้ 1) ทักษะการร่วมมือร่วมใจ (collaboration) เป็นทักษะที่นิสิตมีการเรียนรู้ในการทำงานเป็นทีม ซึ่งนิสิตต้องใช้ทักษะการร่วมมือร่วมใจทั้งกับเพื่อนในกลุ่มและเพื่อนนอกสาขาวิชาในการจัดกิจกรรม เนื่องจากนิสิตทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มจึงต้องมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์ (critical thinking) นิสิตได้พัฒนาการคิดวิเคราะห์ จากการได้รับมอบหมายกิจกรรมซึ่งลักษณะการดำเนินงาน การประสานงานจะต้องมีการคิดวิเคราะห์การตัดสินใจในปัญหาและวิธีแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่น 3) ทักษะการติดต่อสื่อสาร (communication) นิสิตได้มีการใช้ทักษะในการสื่อสารในส่วนของการแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อให้แผนการดำเนินงานมีความเหมาะสมเป็นไปตามที่ตกลงกัน ซึ่งนิสิตมีการสื่อสารกับสมาชิกในกลุ่มโดยมีการประชุมกลุ่ม และมีการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล เข้ามาดำเนินการในการสื่อสาร

■ อภิปรายผล

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ 1) การเลือกหัวข้อของการจัดกิจกรรม โดยผู้สอนให้แนวคิดและความสำคัญของการจัดนิทรรศการการประกวดภาพถ่าย และให้นิสิตกำหนดหัวข้อที่สนใจเพื่อการทำโครงการ โดยนิสิตและอาจารย์ร่วมกันศึกษาประเด็นหัวข้อกิจกรรมโครงการจัดนิทรรศการการประกวดภาพถ่ายอย่างอิสระ โดยหัวข้อที่กำหนด คือ “ให้ภาพเล่าเรื่อง” 2) การวางแผนโครงร่าง โดยนิสิตร่วมกันออกแบบแนวคิดของนิทรรศการและกิจกรรมประกวดภาพถ่าย

มีองค์ประกอบต่าง ๆ คือ การกำหนดกิจกรรมของงาน การกำหนดหน้าที่ของฝ่ายงานและความรับผิดชอบ 3) นิสิต มีการประชุมวางแผนการดำเนินงาน 4) การลงมือปฏิบัติ นิสิตดำเนินงานตามแผนงานและขั้นตอนที่ได้มีการจัดเตรียม กำหนดไว้ 5) การติดตามความก้าวหน้าของงาน การวิเคราะห์ ข้อมูล และการแก้ไขปัญหา 6) การดำเนินกิจกรรมและการนำเสนอผลงานตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ 7) การสรุปผลการดำเนินงานโครงการ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการออกแบบกิจกรรม การเรียนโดยใช้กระบวนการให้นิสิตเผชิญกับปัญหาที่ท้าทาย ครูผู้สอนเป็นนิสิตผู้รู้ร่วมกับนิสิต ให้คำปรึกษา แนะนำแนวทาง โดยให้กำลังใจกับนิสิต สามารถแก้ปัญหาโดยใช้ทักษะชีวิต ในการดำเนินกิจกรรม นิสิตได้พัฒนาทักษะชีวิตในทุกขั้นตอน ของการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย

ทักษะการร่วมมือร่วมใจ (collaboration) เป็นทักษะที่ นิสิตมีการเรียนรู้การทำงานเป็นทีม เป็นทักษะที่เป็นการ สร้างสัมพันธ์ภาพ ซึ่งเป็นทักษะที่ปรากฏอยู่ทุกขั้นตอนของ การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ นิสิตต้องใช้ทักษะการร่วมมือ ร่วมใจทั้งกับเพื่อนในกลุ่มและเพื่อนนอกสาขาวิชาในการจัด กิจกรรมโครงการ เนื่องจากนิสิตทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มจึง ต้องมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน สามารถโน้มน้าวให้ผู้อื่นมีความ คิดเห็นไปในทางเดียวกันได้ นิสิตมีการแสดงถึงพฤติกรรมที่ พร้อมในความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน เช่น ความตั้งใจ ในการทำงาน มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย มี การช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่มอื่น ๆ ที่เราไม่ได้มีหน้าที่ที่ต้อง รับผิดชอบ เป็นต้น เป็นผลให้นิสิตทำงานร่วมกันได้อย่าง ราบรื่น ในช่วงของการลงมือปฏิบัติการดำเนินกิจกรรมและ การดำเนินโครงการ นิสิตมีการลงสำรวจพื้นที่ร่วมกันและมีการ เก็บข้อมูลร่วมกันเพื่อนำมาประชุมวางแผน มีการรับฟัง ความคิดเห็นของทุกคน เข้าใจความต้องการของผู้อื่นและ มีการตอบสนองอย่างเหมาะสมเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฮาวเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Gardner, 1993) กล่าวว่า การสร้างสัมพันธ์ภาพ ความร่วมมือ หมายถึง การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคล รอบข้าง และเป็นมิตรกับบุคคลทุกประเภท รับรู้อารมณ์ ความ ต้องการของผู้อื่นและตอบสนองต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม สามารถโน้มน้าวและชักจูงบุคคลอื่นได้ เพื่อให้ทุกคนทำงาน ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานของ สัณญา มัครินทร์, จันทนา จินดาพันธ์, และทักษ์ ทองภูเบศร์ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพด้วยการ จัดการเรียนรู้โครงการสัมมาอาชีวะศิลป์ พบว่า นิสิตสามารถ ทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่น มีวิธีการสื่อสารกับผู้อื่นทั้งด้าน ภาษาพูด ภาษากาย ด้วยความสุภาพและเป็นมิตรและให้

ความร่วมมือกับสมาชิกในกลุ่ม อยู่ในระดับที่ดี

ทักษะการคิดวิเคราะห์ (critical thinking) นิสิตได้ พัฒนาการคิดวิเคราะห์ จากการได้รับมอบหมายกิจกรรม การเรียนการสอนในรายวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพ นิสิตจะ ถูกกระตุ้นให้เกิดการหาข้อมูลต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรม การวางแผนงาน ซึ่งลักษณะการดำเนินงาน การประสานงาน จะต้องมีการคิดวิเคราะห์การตัดสินใจในปัญหาและวิธีแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่น ซึ่งระหว่างการลงมือปฏิบัติระหว่างการทำงาน นิสิตจะ ต้องเผชิญกับสถานการณ์ไม่เป็นไปตามที่วางแผนไว้ นิสิต ต้องคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ พิจารณาข้อมูลที่ได้รับว่า มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ เพื่อนำมาสรุปของความสมเหตุ สมผลในการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา นั้น ๆ ตัดสินใจ เลือกและกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีเหตุผลเพื่อคลี่คลาย ปัญหานั้น ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Flavell (1987) ที่กล่าวว่า การวางแผน การลงมือปฏิบัติ และการ ประเมินผล ทั้งในสิ่งที่ทำไปแล้วและสิ่งที่จะทำต่อไปตัวแปร ด้านนี้ทำให้เกิดความก้าวหน้าในการคิด และยังสอดคล้อง กับงานวิจัยของ คเซนทร์ กองพิลา, วชิระ อินทร์อุดม, และ สังคม ภูมิพันธุ์ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่องแบบจำลองการ เรียนการสอนแบบโครงการโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็น ฐานเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ พบว่า การคิดวิเคราะห์ของ นิสิตที่เรียนโดยใช้แบบจำลองการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีคะแนนการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทักษะการติดต่อสื่อสาร (communication) นิสิตใช้ทักษะ ในการสื่อสารในส่วนของการแสดงความคิดเห็นของตนเอง และ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อให้แผนการดำเนินงานมี ความเหมาะสมเป็นไปตามที่ตกลงกันสามารถนำไปสู่การ ปฏิบัติได้อย่างราบรื่น นิสิตมีการสื่อสารกับสมาชิกในกลุ่ม โดยมีการประชุมกลุ่ม และมีการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล เข้ามาดำเนินการในการสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วย โลกโซเชียล ทั้งในระดับกลุ่มย่อยและกลุ่มที่เรียนในรายวิชาทั้งหมด เพื่อให้ทราบข้อมูลและแนวทางที่ชัดเจนขึ้น แต่เมื่อเจอกับ สภาพปัญหาและอุปสรรคที่ต้องขอความคิดเห็นหรือต้องการ การตัดสินใจเลือกในทางปฏิบัติ พบว่า การสื่อสารโดยการ ประชุม พบปะแบบพบหน้า มีการพูดคุยกันสามารถช่วยใน การตัดสินใจและสร้างความเข้าใจมากกว่าช่องทางการสื่อสาร ที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในยุคดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับ เพียร์สัน และ เนลสัน (Pearson & Nelson, 1997) ที่กล่าวว่า การสื่อสาร หมายถึง การสร้างความเข้าใจกับบุคคลอื่น โดยการ ส่งหรือข้อมูล ความคิด ความรู้สึกต่าง ๆ ผ่านคำพูดและ

ทำทางอย่างเหมาะสม และเมื่อบุคคลทั้งสองฝ่ายเกิดความเข้าใจในเรื่องราวหรือคิดที่ต้องการสื่อตรงกัน การสื่อสารนั้นจึงมีประสิทธิภาพ สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข กระบวนการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวส่งผลให้นิสิตได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ได้พัฒนาทักษะและความสามารถด้านต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองที่เป็นกระบวนการปรับโครงสร้างทางปัญญา บุคคลจะรับข้อมูลหรือประสบการณ์ใหม่เข้าไปสัมพันธ์กับความรู้ที่มีอยู่เดิมจนเกิดองค์ความรู้ใหม่ ระหว่างการเรียนรู้ นิสิตได้พัฒนาทักษะชีวิต ด้านทักษะการร่วมมือร่วมใจ การคิดวิเคราะห์ และการติดต่อสื่อสาร นิสิตร่วมกันวางแผนงานโครงการกิจกรรมร่วมกัน หาข้อมูลความรู้ที่จำเป็น และลงมือปฏิบัติตามแผนงานที่ไว้วางใจจนได้ข้อค้นพบใหม่ ๆ เป็นการเปิดโอกาสให้นิสิตได้ก้าวสู่วิธีการเรียนรู้การใช้ทักษะชีวิตที่เป็นจริงกับสถานการณ์ปัจจุบัน และเกิดความเชื่อมโยงความรู้ออกมาสู่ชีวิตด้านต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ควรออกแบบกิจกรรมแบบท้าทายปัญหา เพื่อให้นิสิตได้ใช้ทักษะชีวิตในการแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีมแบบร่วมมือ ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์
2. การออกแบบกิจกรรมควรอยู่บนพื้นฐานสถานการณ์ปัญหาที่มีระดับความยากเหมาะสมและท้าทายการแก้ปัญหาของนิสิต
3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสถานการณ์ปัญหา ครูผู้สอนต้องทำงานร่วมกับนิสิต ติดตาม ให้คำชี้แนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยการพัฒนาทักษะชีวิตในการเสริมสร้างความรู้ในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนิสิตในระดับที่สูงขึ้น
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการการใช้ทักษะชีวิตในรูปแบบการเรียนการสอนด้านต่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ประสบการณ์และเนื้อหาสาระตามหลักสูตรและพัฒนากระบวนการคิดควบคู่ไปกับการพัฒนานิสิตว่าได้ผลที่เหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลในการนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาในหลักสูตรระดับปริญญาตรี

เอกสารอ้างอิง

- คเชนทร์ กองพิลา, วชิระ อินทร์อุดม, และ สังคม ภูมิพันธุ์. (2559). แบบจำลองการเรียนการสอนแบบโครงการโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นฐานเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 10(4), 19-25.
- ลัดดา ภูเกียรติ. (2552). การสอนแบบโครงการและการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐาน: งานที่ครูประมธทำได้. กรุงเทพฯ: บริษัท สาสะแอนดชั่นพริ้นติ้ง.
- สัญญา มัครินทร์, จันทนา จินดาพันธ์, และ ทักษ์ ทองภูเบศร์. (2561). การพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพด้วยการจัดการเรียนรู้โครงการสัมมาอาชีพศิลป์. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 12(1), 185-196.
- Flavell, J. H. (1987). Speculation about the nature and development of metacognition. In F. E. Weinert & R. H. Kluwe (Eds.), *Metacognition, motivation and understanding*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Gardner, H. (1993). *Multiple intelligence: The theory in practice*. New York: Basic Books.
- Panich, W. (2013). *The learning creation for 21st century*. Nakhon Pathom: S. Charoen Printing.
- Partnership for 21st Century Learning. (2014). Framework for 21st century learning. Retrieved from www.battelleforkids.org/networks/p21
- Pearson, J. C., & Nelson, P. E. (1997). *An introduction to human communication understanding & sharing* (7th ed.). New York, NY: McGraw-Hill.
- Philip, G. S. (1976). Knowledge and values. *Educational Theory*, 26(1), 29-39.